

УДК 657.2.016+657.6+336.226:331.2

А. П. Макаренко,

д. е. н., професор, професор кафедри облік, аналіз, оподаткування та аудит,
Інженерний навчально-науковий інститут ЗНУ ім. Ю.М. Потебні, м. Запоріжжя
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-9576-928X>

О. В. Максименко,

магістрант кафедри обліку, аналізу, оподаткування та аудиту,
Інженерний навчально-науковий інститут ЗНУ ім. Ю.М. Потебні, м. Запоріжжя
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-4942-961X>

DOI: 10.32702/2306-6792.2022.22.55

УДОСКОНАЛЕННЯ ОПОДАТКУВАННЯ, ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ТА ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПОДАТКОВОГО ПЛАНУВАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ

A. Makarenko,

Doctor of Economic Sciences, Professor, Professor of the Department of Accounting
and Auditing, Engineering Institute of Zaporizhzhya National University

O. Maksymenko,

Master's student, Engineering Institute of Zaporizhzhya National University

IMPROVEMENT OF TAXATION, ORGANIZATION OF ACCOUNTING AND INTERNAL CONTROL OF PRODUCTION STOCKS TO INCREASE THE EFFICIENCY OF TAX PLANNING AT THE ENTERPRISE

Останнім часом виробничі запаси підприємства псуються або пошкоджуються через бойові дії. Багато виробничих запасів вивозять з окупованої території за межі країни з метою власного збагачення. Потрібно своєчасно діагностувати проблему, перевозити виробничі запаси на небезпечну територію. Треба вчасно документально оформлювати уцінку та списання виробничих запасів у зв'язку з псуванням матеріальних цінностей, а також правильно оподатковувати та організовувати їх облік.

Метою роботи є удосконалення оподаткування, організації обліку та внутрішнього контролю виробничих запасів для підвищення ефективності податкового планування на підприємстві.

Метою контролю виробничих запасів є встановлення законності, достовірності і доцільності здійснених операцій з виробничими запасами підприємства і правильності їх відображення в обліку та звітності.

Завданнями проведення контролю виробничих запасів мають стати перевірки: правильності віднесення до запасів; законності виключення запасів зі складу активів; відповідності запасів критеріям визнання їх активом; наявності виробничих запасів; правильності списання пошкоджених виробничих запасів; правильності уцінки виробничих запасів; правильності документального оформлення проведення уцінки виробничих запасів; правильності оподаткування списання пошкоджених виробничих запасів.

Удосконалено документування контролю виробничих запасів, що на відміну від існуючих включає: анкету, загальний план контролю, програму контролю, робочі документи контролера. Запропонована методика проведення перевірки надасть змогу контролеру охопити всі аспекти обліку виробничих запасів, дослідити правильність, своєчасність, законність відображення їх в обліку, вчасно виявити порушення, провести якісний контроль.

Для ведення організація обліку виробничих запасів непередбачено окремих документів, які полегшували складання звітності. Тому пропонуємо для покращення організація обліку виробничих запасів у зв'язку з воєнним станом використовувати наступні бланки, а саме відомості: віднесення до запасів; виключення запасів зі складу активів; запасів критеріям визнання їх активом; інвентаризації виробничих запасів; списання пошкоджених виробничих запасів; списання пошкоджених виробничих запасів; уцінки виробничих запасів; документального оформлення проведення уцінки виробничих запасів; оподаткування списання пошкоджених виробничих запасів. Це поліпшить оподаткування та організацію обліку виробничих запасів, дозволить своєчасно виявити та виправити помилки, що забезпечить підвищення ефективності діяльності підприємства.

Recently, the production stocks of the enterprise have been spoiled or damaged due to hostilities. Many production stocks are exported from the occupied territory outside the country for the purpose of their own enrichment. It is necessary to diagnose the problem in a timely manner, to transport production stocks to the dangerous territory. It is necessary to timely document the valuation and write-off of production stocks in connection with the deterioration of material values, as well as correctly tax and organize their accounting.

The purpose of the work is to improve taxation, organization of accounting and internal control of production stocks to increase the efficiency of tax planning at the enterprise.

The purpose of inventory control is to establish the legality, reliability and expediency of operations with the enterprise's inventory and the correctness of their display in accounting and reporting.

The tasks of control of production stocks should be checks of: the correctness of assignment to stocks; the legality of excluding stocks from the composition of assets; compliance of stocks with the criteria for recognizing them as an asset; availability of production stocks; the correctness of the write-off of damaged production stocks; the correctness of the valuation of production stocks; the correctness of the documentation of the valuation of production stocks; the correctness of the taxation of the write-off of damaged production stocks.

The documentation of the control of production stocks has been improved, which, unlike the existing ones, includes: a questionnaire, a general control plan, a control program, and the controller's working documents. The proposed verification method will enable the controller to cover all aspects of accounting for production stocks, to investigate the correctness, timeliness, legality of their display in accounting, to detect violations in a timely manner, and to conduct quality control.

The organization does not provide separate documents for keeping records of production stocks, which facilitated the preparation of reports. Therefore, in order to improve the organization of accounting for production stocks in connection with the state of war, we suggest using the following forms, namely information: allocation to stocks; exclusion of stocks from the composition of assets; reserves to the criteria for recognizing them as an asset; inventories of production stocks; write-off of damaged production stocks; write-off of damaged production stocks; depreciation of production stocks; documentation of the valuation of production stocks; taxation of the write-off of damaged production stocks. This will improve taxation and the organization of accounting for production stocks, will allow timely detection and correction of errors, which will ensure an increase in the efficiency of the enterprise.

Ключові слова: контроль, виробничі запаси, анкета, план, програма, робочі документи контролера.

Key words: control, production stocks, questionnaire, plan, program, working documents of the controller.

ВСТУП

Останнім часом виробничі запаси підприємства псуються або пошкоджуються через бойові дії. Багато виробничих запасів вивозять з окупованої території за межі країни з метою власного збагачення. Потрібно своєчасно діагностувати проблему, перевозити виробничі запаси на небезпечну територію. Треба вчасно документально оформлювати уцінку та списання виробничих запасів у зв'язку з псуванням матеріальних цінностей, а також правильно оподатковувати та організовувати їх облік.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Проблемними питаннями бухгалтерського обліку, оподаткування та контролю виробничих запасів займалися такі вітчизняні та зарубіжні вчені: Бутинець Ф.Ф., Гончарук Я.А., Гордієнко Н.І., Давидов Г.М., Дерій В.А., Іванова Н.А., Карпенко М.Ю., Кулаковська Л.П., Макаренко А.П., Огійчук М.Ф., Піча Ю.В., Савченко В.Я., Сахарцева І.І., Усач Б.Ф. та інші. Автори розглядають дане питання зі своєї точки зору та акцентують увагу на різних аспек-

Таблиця 1. Анкета перевірки виробничих запасів

№	Зміст питання	Варіанти відповіді			
		Так	Ні	Інформація відсутня	Примітки
1	Чи були пошкоджені виробничі запаси на Вашому підприємстві у воєнний час?				
2	Чи була уцінка виробничих запасів на Вашому підприємстві у воєнний час?				
3	Чи була дооцінка виробничих запасів на Вашому підприємстві у воєнний час?				
4	Чи залишились виробничі запаси Вашого підприємства на окупованій території?				
5	Чи проводиться інвентаризація виробничих запасів при їх пошкодженні?				
6	Чи були виявлені крадіжки виробничих запасів на Вашому підприємстві?				
7	Чи проводиться перевірка правильності віднесення виробничих запасів до активів?				

тах проведення бухгалтерського обліку, оподаткування та контролю запасів. Проте саме питання обліку, оподаткування та контролю виробничих запасів розкрито недостатньо і потребує подальшого дослідження.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Метою роботи є удосконалення оподаткування, організації обліку та внутрішнього контролю виробничих запасів для підвищення ефективності податкового планування на підприємстві.

Метою контролю виробничих запасів є встановлення законності, достовірності і доцільності здійснення операцій з виробничими запасами підприємства і правильності їх відображення в обліку та звітності.

Завдання з проведення контролю виробничих запасів має забезпечити перевірку: пра-

вильності віднесення до запасів; законності виключення запасів зі складу активів; відповідності запасів критеріям визнання їх активом; наявності виробничих запасів; правильності списання пошкоджених виробничих запасів; правильності уцінки виробничих запасів; правильності документального оформлення проведення уцінки виробничих запасів; правильності оподаткування списання пошкоджених виробничих запасів.

Анкету перевірки виробничих запасів подано в таблиці 1. У програмі контролю відображені основні процедури для вирішення основних завдань перевірки.

Одержавши в процесі попереднього планування дані про підприємство, контролер приступає до розробки загального плану контролю виробничих запасів (табл. 2). План контролю є документом організаційно-методологіч-

Таблиця 2. Загальний план проведення виробничих запасів

Етап перевірки	Процедури контролю	Докази контролю	Період проведення	Виконавці
Підготовчий	Знайомство з бізнесом клієнта, планування контролю виробничих запасів	Статут підприємства, Звіти попередніх, перевірок, накази.		
Основний	Перевірка правильності віднесення до запасів Перевірка законності виключення запасів зі складу активів Перевірка відповідності запасів критеріям визнання їх активом Перевірка наявності виробничих запасів Перевірка правильності списання пошкоджених виробничих запасів Перевірка правильності уцінки виробничих запасів Перевірка правильності документального оформлення проведення уцінки виробничих запасів Перевірка правильності оподаткування списання пошкоджених виробничих запасів	Журнал 3 Головна книга, Баланс		
Завершальний	Складання звіту контролера.	Звіт		

ного характеру та складається з переліку робіт на основних етапах контролю і строків їх виконання із зазначенням джерел інформації. Контроль виробничих запасів підприємства авторами рекомендується проводити в кілька етапів.

Програму контролю виробничих запасів наведено в таблиці 3. Для вирішення поставлених завдань контролю виробничих запасів пропонуємо робочі документи контролера (табл. 4—10), які на думку авторів стануть обґрунтованими доказами якісного проведення контролю.

Таблиця 3. Програма контролю виробничих запасів

№	Мета	Перелік процедур контролю	Критерії якості	Метод перевірки	Код робочого документа	Період проведення	Виконавець	Примітки
1	Впевнитись у правильності віднесення до запасів	Перевірка правильності віднесення до запасів	А, Б, Г, Є	Документальний, арифметичний, суцільний	ВЗ-1			
2	Впевнитись у законності виключення запасів зі складу активів	Перевірка законності виключення запасів зі складу активів	А, Б, Г, Є	Документальний, арифметичний, суцільний	ВЗ-2			
3	Впевнитись у відповідності запасів критеріям визнання їх активом	Перевірка відповідності запасів критеріям визнання їх активом	А, Б, В, Г, Д	Документальний, арифметичний, вибірковий	ВЗ-3			
4	Впевнитись у наявності виробничих запасів	Перевірка наявності виробничих запасів	А, Б, В, Г, Д	Документальний, арифметичний, вибірковий	ВЗ-4			
5	Впевнитись у правильності списання пошкоджених виробничих запасів	Перевірка правильності списання пошкоджених виробничих запасів	А, Б, В, Г, Д	Документальний, арифметичний, вибірковий	ВЗ-5			
6	Впевнитись у правильності уцінки виробничих запасів	Перевірка правильності уцінки виробничих запасів	А, Б, В, Г, Д	Документальний, арифметичний, вибірковий	ВЗ-6			
7	Впевнитись у правильності документального оформлення проведення уцінки виробничих запасів	Перевірка правильності документального оформлення проведення уцінки виробничих запасів	А, Б, В, Г, Д	Документальний, арифметичний, вибірковий	ВЗ-7			
8	Впевнитись у правильності оподаткування списання пошкоджених виробничих запасів	Перевірка правильності оподаткування списання пошкоджених виробничих запасів	А, Б, В, Г, Д	Документальний, арифметичний, вибірковий	ВЗ-8			
Критерії якості перевірки: наявність – А; правдивість – Б; права та зобов'язання – В; повнота – Г; вимірювання – Д; оцінку вартості – Е; подання і розкриття – Є.								

Таблиця 4. Перевірка правильності віднесення до запасів ВЗ-1

Вид запасу	За даними підприємства	За даними контролю			Відхилення
		утримуються для подальшого продажу (розподілу, передачі) за умов звичайної господарської діяльності	перебувають у процесі виробництва з метою подальшого продажу продукту виробництва	утримуються для споживання під час виробництва продукції, виконання робіт та надання послуг, а також управління підприємством	

Таблиця 5. Перевірка законності виключення запасів зі складу активів ВЗ-2

Вид запасу	За даними підприємства	За даними контролю			Відхилення
		передані у виробництво	продані (реалізовані)	втрачені через недбалість працівників, крадіжки чи надзвичайні обставини	
				передані безоплатно	

Таблиця 6. Перевірка відповідності запасів критеріям визнання їх активом ВЗ-3

Вид запасів	За даними підприємства	За даними контролю		Відхилення
		не може більше контролювати запаси	не може в майбутньому одержувати економічні вигоди	

Таблиця 7. Перевірка наявності виробничих запасів ВЗ-4

Вид виробничих запасів	За даними підприємства		За даними контролю		Відхилення	
	Кількість	Сума, грн	Кількість	Сума, грн	Кількість	Сума, грн

Таблиця 8. Перевірка списання пошкоджених виробничих запасів ВЗ-5

Вид виробничих запасів	За даними підприємства		За даними контролю		Відхилення		Документ	Відображення на рахунках	
	Кількість	Сума, грн	Кількість	Сума, грн	Кількість	Сума, грн		Дт	Кт

Таблиця 9. Перевірка уцінки виробничих запасів ВЗ-6

Вид виробничих запасів	За даними підприємства	За даними контролю					Відхилення
		запаси відображають у бухгалтерії за найменшою з двох оцінок		Уцінку проводять, якщо на дату балансу			
		первісною вартістю	чистою вартістю реалізації	їх ціна знизилась	вони зіпсовані, застаріли	іншим чином втратили первісно очікувану економічну вигоду	

Таблиця 10. Перевірка документального оформлення проведення уцінки виробничих запасів ВЗ-6

Вид виробничих запасів	За даними підприємства	За даними контролю			Відхилення
		видано наказ про створення комісії, до складу якої включено працівників, компетентних у питаннях визначення якості запасів, їх ціноутворення та обліку	оформлено наказ про проведення оцінки запасів – із зазначенням строку, переліку оцінюваних запасів з метою уцінки	складено акт уцінки запасів до чистої вартості реалізації (у довільній формі із зазначенням обов'язкових для первинного документу реквізитів)	

Таблиця 11. Перевірка оподаткування списання пошкоджених виробничих запасів ВЗ-7

Вид виробничих запасів	За даними підприємства		За даними контролю				Відхилення	
	Податок на прибуток	ПДВ	Податок на прибуток		ПДВ		Податок на прибуток	ПДВ
			Відносяться до витрат	Не відносяться до витрат	Оподатковуються	Не оподатковуються		

Для оподаткування та організації обліку виробничих запасів непередбачено окремих документів, які б полегшували складання звітності. Тому, для покращення ведення обліку виробничих запасів пропонуємо надалі використовувати наступні бланки, а саме відомості: віднесення до запасів; виключення запасів зі складу ак-

тивів; запасів критерієм визнання їх активом; інвентаризації виробничих запасів; списання пошкоджених виробничих запасів; уцінки виробничих запасів; документального оформлення проведення уцінки виробничих запасів; оподаткування списання пошкоджених виробничих запасів (таблиці 12—19).

Таблиця 12. Відомість віднесення до запасів

Вид запасів	утримуються для подальшого продажу (розподілу, передачі) за умов звичайної господарської діяльності	перебувають у процесі виробництва з метою подальшого продажу продукту виробництва	утримуються для споживання під час виробництва продукції, виконання робіт та надання послуг, а також управління підприємством

Таблиця 13. Відомість виключення запасів зі складу активів

Вид запасу	передані у виробництво	продані (реалізовані)	втрачені через недбалість працівників, крадіжки чи надзвичайні обставини	передані безоплатно

Таблиця 14. Відомість відповідності запасів критеріям визнання їх активом

Вид запасів	Запаси		Запаси підлягають	
	не може більше контролювати запаси	Не може в майбутньому одержувати економічні вигоди	Переведення на позабалансовий рахунок	Виключення зі складу активів

Таблиця 15. Відомість інвентаризації виробничих запасів

Вид виробничих запасів	За даними бухгалтерії		За даними інвентаризації		Відхилення	
	Кількість	Сума, грн	Кількість	Сума, грн	Кількість	Сума, грн

Таблиця 16. Відомість списання пошкоджених виробничих запасів

Вид виробничих запасів	За даними бухгалтерії		За даними інвентаризації		Відхилення		Документ	Відображення на рахунках	
	Кількість	Сума, грн	Кількість	Сума, грн	Кількість	Сума, грн		Дт	Кт

Таблиця 17. Відомість уцінки виробничих запасів

Вид виробничих запасів	запаси відображають у бухгалтерії за найменшою з двох оцінок		Уцінку проводять, якщо на дату балансу		
	первісною вартістю	чистою вартістю реалізації	їх ціна знизилась	вони зіпсовані, застаріли	іншим чином втратили первісно очікувану економічну вигоду

Таблиця 18. Відомість документального оформлення проведення уцінки виробничих запасів

Вид виробничих запасів	видано наказ про створення комісії, до складу якої включено працівників, компетентних у питаннях визначення якості запасів, їх ціноутворення та обліку	оформлено наказ про проведення оцінки запасів – із зазначенням строку, переліку оцінюваних запасів з метою уцінки	складено акт уцінки запасів до чистої вартості реалізації (у довільній формі із зазначенням обов'язкових для первинного документу реквізитів)

Таблиця 19. Відомість оподаткування списання пошкоджених виробничих запасів

Вид виробничих запасів	Сума виробничих запасів	Податок на прибуток		ПДВ	
		Відносяться до витрат	Не відносяться до витрат	Оподатковуються	Не оподатковуються

ВИСНОВКИ

Удосконалено документування контролю виробничих запасів, що на відміну від існуючих включає: анкету, загальний план контролю, програму контролю, робочі документи контролера. Запропонована методика проведення перевірки надасть змогу контролеру охопити всі аспекти обліку виробничих запасів, дослідити правильність, своєчасність, законність відображення його в обліку, вчасно виявити порушення, провести якісний контроль.

Для ведення організація обліку виробничих запасів не передбачено окремих документів, які б полегшували складання звітності. Тому пропонуємо для покращення організація обліку виробничих запасів у зв'язку з воєнним станом використовувати наступні бланки, а саме відомості: віднесення до запасів; виключення запасів зі складу активів; запасів критеріям визнання їх активом; інвентаризації виробничих запасів; списання пошкоджених виробничих запасів; уцінки

виробничих запасів; документального оформлення проведення уцінки виробничих запасів; оподаткування списання пошкоджених виробничих запасів. Це поліпшить оподаткування та організацію обліку виробничих запасів, дозволить своєчасно виявити та виправити помилки, що забезпечить підвищення ефективності діяльності підприємства.

Література:

1. Макаренко А.П., Меліхова Т.О., Бескос-та Г.М. Аудит: навч.-метод. посібник. Запоріжжя: ЗДІА, 2016. 184 с.
2. Макаренко А.П., Меліхова Т.О., Бескос-та Г.М. Організація і методика аудиту: навч.-метод. посібник. Запоріжжя: ЗДІА, 2015. 190 с.
3. Меліхова Т.О. Визначення витрат господарської діяльності підприємства. Бізнес Інформ. Харків: ХНЕУ, НДЦ індустріальних проблем розвитку НАН України, ВД "Інжек", 2013. № 3. С. 254—258.

4. Меліхова Т.О., Ніколаєнко Н.С. Розробка програми аудиту виробничих запасів для підвищення фінансової безпеки підприємства. Економіка та держава, 2017. № 1. С. 51—55.

5. Меліхова Т.О. Економічна безпека підприємства: формування, контроль, ефективність: монографія. Херсон: Видавничий дім "Гельветика", 2018. 632 с.

6. Меліхова Т.О., Федоров І.О. Внутрішній контроль виробничих запасів для своєчасного виявлення загроз в системі управління фінансової безпеки підприємства. Агросвіт, 2018. № 2. С. 63—70.

7. Макаренко А.П. Державний фінансовий контроль / А.П. Макаренко, І.Я. Максименко, Т.О. Меліхова, О.П. Зоря навч. посібник для вnz: [гриф ЗДІА] — Запоріжжя: ЗДІА, 2017. — 280 с.

8. Maksymenko I., Melikhova T. Accounting and analytical procurement of state financial control and directions of its implementation in Ukraine. Baltic Journal of Economic Studies, Volume 3 Number 5. Riga: Publishing House "Baltija Publishing", 2017, P. 268—275.

9. Меліхова Т.О., Верьовкіна А.С. Удосконалення методики перевірки грошових коштів у національній валюті. Інвестиції: практика та досвід. 2019. № 1. С. 24—29. DOI: 10.32702/2306-6814.2019.1.24

10. Меліхова Т.О., Чакалова Н.С., Середенко Т.С. Удосконалення методичних засад аудиту операцій з готівкою та на рахунках у банку для підвищення ефективності управління підприємством. Інвестиції: практика та досвід. 2019. № 5. С. 32—41. DOI: 10.32702/2306-6814.2019.5.32

11. Меліхова Т.О., Височина В.В. Розробка програми аудиту витрат на виробництво для підвищення фінансової безпеки підприємства. Економіка та держава, 2018. № 1. С. 69—75.

12. Меліхова Т. О., Журавель К. О. Методичні підходи до проведення внутрішнього аудиту товарів для своєчасного виявлення загроз в системі управління економічною безпекою підприємства. Інвестиції: практика та досвід. 2019. № 2. С. 56—63. DOI: 10.32702/2306-6814.2019.2.56

13. Меліхова Т. О., Федорова Л. А. Удосконалення методики внутрішнього контролю податку на прибуток для підвищення економічної безпеки підприємства. Ефективна економіка. 2018. № 12. URL: <http://www.econotyu.nauka.com.ua/?op=1&z=6798> (дата звернення: 25.10.2022). DOI: 10.32702/2307-2105-2018.12.121

14. Maksymenko I., Melikhova T., Zorya O., Fatiukha N., Chumak O. Fiscal audit development in the system of budget process management. Academy of Accounting and Financial Studies journal, 2018. vol. 22, is. 6, 7 p.

15. Макаренко А.П., Меліхова Т.О., Подмешальська Ю.В., Чакалова Н.С. Бухгалтерський облік: навч.-метод. посібник. Запоріжжя: ЗДІА, 2018. 602 с.

16. Макаренко А. П., Меліхова Т.О., Чакалова Н.С. Інформаційна база заповнення спрощеної звітності — інструмент управління та фінансової безпеки. Часопис економічних реформ. 2014. № 1. С. 26—32.

17. Макаренко А. П., Меліхова Т.О., Чакалова Н.С. Удосконалення облікових реєстрів з метою своєчасного управління підприємством та контролю за його фінансовою безпекою. Економічний вісник університету. 2014. Вип. 22 (1). С. 85—95.

18. Макаренко А.П., Зоря О.П., Меліхова Т.О., Максименко І.Я. Соціальне страхування: сутність, значення та обліковий аспект: навч. посібник: гриф ЗДІА. Запоріжжя: ЗДІА, 2017. 200 с.

19. Макаренко А. П., Меліхова Т.О., Чакалова Н.С. Податкове планування та мінімізація податкових ризиків: навч. посібник: рек. вченою радою ЗДІА. Запоріжжя: ЗДІА, 2017. 260 с.

20. Подмешальська Ю.В., Меліхова Т.О., Чакалова Н.С. Бухгалтерський облік: навч.-метод. посібник. Запоріжжя: ЗДІА, 2017. 400 с.

21. Меліхова Т.О. Визначення витрат господарської діяльності підприємства. Бізнес Інформ. Харків: ХНЕУ, НДЦ індустріальних проблем розвитку НАН України, ВД "Інжек", 2013. № 3. С. 254—258.

22. Салига С.Я., Меліхова Т.О. Аудит податків суб'єктів господарювання: монографія. Запоріжжя: КПУ, 2011. 224 с.

23. Меліхова Т. О., Шишига М. П. Удосконалення обліку і аудиту адміністративних витрат підприємства. Економіка та держава. 2020. № 11. С. 28—34. (дата звернення: 25.10.2022). DOI: 10.32702/2306-6806.2020.11.28

24. Меліхова Т. О., Троян О. В. Аналіз впливу податкового навантаження на рівень податкової безпеки підприємства. Інвестиції: практика та досвід. 2017. № 20. С. 33—37.

25. Макаренко А.П., Меліхова Т.О., Чакалова Н.С. Теорія і методика документування в обліку та аудиті: навчальний посібник для здобувачів вищої освіти за рівнем бакалавра зі спеціальності 071 "Облік і оподаткування" за

денною та заочною формою навчання, Запоріжжя: ЗНУ, 2020. 400 с.

26. Меліхова Т. О., Романенко К. В. Удосконалення організації бухгалтерського процесу та методики аудиту вибуття основних засобів в обліку суб'єктів малого підприємництва. Ефективна економіка. 2021. № 10. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=9445> (дата звернення: 25.10.2022). DOI: 10.32702/2307-2105-2021.10.18

27. Меліхова Т. О., Гребенюк О. В. Удосконалення методичних підходів до аудиту надходження основних засобів для підвищення рівня економічної безпеки підприємства. Економіка та держава. 2020. № 1. С. 27—32. DOI: 10.32702/2306-6806.2020.1.27

28. Меліхова Т. О., Климова О. В. Удосконалення обліку та внутрішнього контролю списання основних засобів бюджетних установ для підвищення якості контролю та ефективності проведення ревізії Інвестиції: практика та досвід. 2021. № 20. С. 30—36. DOI: 10.32702/2306-6814.2021.20.30

29. Меліхова Т. О., Масленнікова І. А. Удосконалення обліку, оподаткування та аудиту товарів при здійсненні експортно-імпорتنних операцій для ефективного податкового планування на торговельних підприємствах. Ефективна економіка. 2021. № 11. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=9520> (дата звернення: 10.11.2022). DOI: 10.32702/2307-2105-2021.11.1

30. Меліхова Т. О., Лукашова М. А. Удосконалення методики внутрішнього аудиту розрахунків з підзвітними особами для підвищення економічної безпеки підприємства. Ефективна економіка. 2019. № 1. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=6826> (дата звернення: 10.11.2022).

31. Меліхова Т. О., Чакалова Н. С., Кулек А. С. Удосконалення методики внутрішнього аудиту розрахунків із покупцями з метою запобігання порушень під час тендерних закупівель. Агросвіт. 2019. № 4. С. 32—41. DOI: 10.32702/2306-6792.2019.4.32

32. Меліхова Т. О., Шарко Д. М. Удосконалення обліку і аудиту розрахунків з покупцями на підприємстві. Інвестиції: практика та досвід. 2020. № 21-22. С. 30—36. DOI: 10.32702/2306-6814.2020.21-22.30

References:

1. Makarenko, A.P. Melikhova, T. O. and Beskosta, H. M. (2016), *Audit* [Audit], ZDIA, Zaporizhzhya, Ukraine.

2. Makarenko, A.P. Melikhova, T. O. and Beskosta, H. M. (2015), *Orhanizatsiya i metodyka audyt* [Organization and method of audit], ZDIA, Zaporizhzhya, Ukraine.

3. Melikhova, T.O. (2013), "Determination of expenses of the economic activity of the enterprise", *Zhurnal "Biznes Inform"*, vol. 3, pp. 254—258.

4. Melikhova, T.O. and Nikolayenko, N.S. (2017), "Development of an inventory audit program to increase financial security of the enterprise", *Ekonomika ta derzhava*, vol. 1, pp. 51—55.

5. Melikhova, T.O. (2018), *Ekonomichna bezpeka pidpryyemstva: formirovanyie, kontrol', efektyvnist'* [Economic security of the enterprise: formation, control, efficiency], Kherson, Ukraine.

6. Melikhova, T.O. and Fedorov, I.O. (2018), "Internal control of inventory for timely detection of threats in the system of financial security management of the enterprise", *Ahrosvit*, vol. 2, pp. 63—70.

7. Makarenko, A.P. Maksymenko, I. YA. Melikhova, T. O. and Zorya, O.P. (2017), *Derzhavnyy finansovyy kontrol'*, [State financial control], ZDIA, Zaporizhzhya, Ukraine.

8. Maksymenko, I. and Melikhova, T. (2017), "Accounting and analytical procurement of state financial control and directions of its implementation in Ukraine", *Baltic Journal of Economic Studies*, Vol. 3, No. 5, pp. 268—275.

9. Melikhova, T. and Verovkina, A. (2019), "Improvement of checking method of cash assets in national currency", *Investytsiyi: praktyka ta dosvid*, vol. 1, pp. 24—29. DOI: 10.32702/2306-6814.2019.1.24

10. Melikhova, T., Chakalova, N. and Serechenko, T. (2019), "Improvement of methodological principles of audit of operations with cash and cash within the bank for improvement of efficiency of business management", *Investytsiyi: praktyka ta dosvid*, vol. 5, pp. 32—41. DOI: 10.32702/2306-6814.2019.5.32

11. Melikhova, T.O. and Vysochyna, V.V. (2018), "Development of a program for auditing production costs to improve the financial safety of the enterprise", *Ekonomika ta derzhava*, vol. 1, pp. 69—75.

12. Melikhova, T. and Zhuravel, K. (2019), "Methodological approaches to conducting internal audit of goods for timely detection of threats in the system of enterprise economic safety management", *Investytsiyi: praktyka ta dosvid*, vol. 2, pp. 56—63. DOI: 10.32702/2306-6814.2019.2.56

13. Melikhova, T. and Fedorova, L. (2018), "Improvement of profit tax internal control

method for rising enterprise economic security", *Efektivna ekonomika*, [Online], vol. 12, available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6798> (Accessed 05 Feb 2022). DOI: 10.32702/2307-2105-2018.12.121

14. Maksymenko, I. Melikhova, T. Zorya, O. Fatiukha, N. and Chumak, O. (2018), "Fiscal audit development in the system of budget process management", *Academy of Accounting and Financial Studies journal*, vol. 22, pp. 6, 7.

15. Makarenko, A.P. Melikhova, T.O. Podmeshalska, Y.V. and Chakalova, N.S. (2018), *Bukhhalterskyi oblik: navch.-metod. posibnyk* [Accounting: teaching method. manual], ZDIA, Zaporizhzhya, Ukraine.

16. Makarenko, A. P. Melikhova, T. A. and Chakalova, N. S. (2014), "Information base for filling in simplified reporting — a tool for management and financial security", *Chasopys ekonomichnykh reform*, vol. 1, pp. 26—32.

17. Makarenko, A. P. Melikhova, T. A. and Chakalova, N. S. (2014), "Improving accounting records in order to manage the enterprise in a timely manner and monitor its financial security", *Ekonomichnyj visnyk universytetu*, vol. 22(1), pp. 85—95.

18. Makarenko, A.P., Zorya, O.P., Melikhova, T.O. and Maksymenko, I.Ya. (2017), *Sotsial'ne strakhuvannya: сутність, значення та обліковий аспект* [Social insurance: essence, value and accounting aspect], ZDIA, Zaporizhzhya, Ukraine.

19. Makarenko, A.P., Melikhova, T.O. and Chakalova, N.S. (2017), *Podatkove planuvannya ta minimizatsiya podatkovykh ryzykiv: navch. posibnyk* [Tax planning and minimization of tax risks: teaching. manual], ZDIA, Zaporizhzhya, Ukraine.

20. Podmeshal's'ka, Yu., Melikhova, T.O. and Chakalova, N.S. (2017), *Bukhhalters'kyi oblik: navch.-metod. posibnyk* [Accounting: teaching method. manual], ZDIA, Zaporizhzhya, Ukraine.

21. Melikhova, T.O. (2013), "Determination of expenses of the economic activity of the enterprise", *Zhurnal "Biznes Inform"*, vol. 3, pp. 254—258.

22. Salyha, S.Ya. and Melikhova, T.O. (2011), *Audyt podatkiv sub'ektiv hospodariuvannya* [Audit of Taxes of Business Entities], KPU, Zaporizhzhya, Ukraine.

23. Melikhova, T. and Shyshyha, M. (2020), "Improving accounting and auditing of administrative costs of the enterprise", *Ekonomika ta derzhava*, vol. 11, pp. 28—34. DOI: 10.32702/2306-6806.2020.11.28

24. Melikhova, T. and Troyan, O. (2017), "The analysis of the tax burden on the enterprise tax

security level", *Investytsiyi: praktyka ta dosvid*, vol. 20, pp. 33—37.

25. Makarenko, A.P., Melikhova, T. O. and Chakalova, N.S. (2020), *Teoriya i metodyka dokumentuvannya v obliku ta audyti* Theory and methods of documentation in accounting and auditing [Теорія і методика документування в обліку та аудиту], ZNU, Zaporizhzhya, Ukraine.

26. Melikhova, T. and Romanenko, K. (2021), "Improving the organization of the accounting process and methods of auditing the disposal of fixed assets in the accounting of small businesses", *Efektivna ekonomika*, [Online], vol. 10, available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=9445> (Accessed 05 Feb 2022). DOI: 10.32702/2307-2105-2021.10.18

27. Melikhova, T. and Hrebenuk, O. (2020), "Improvement of methodical approaches to audit of fixed assets acquisition for increasing of a level of enterprise economic security", *Ekonomika ta derzhava*, vol. 1, pp. 27—32. DOI: 10.32702/2306-6806.2020.1.27

28. Melikhova, T. and Klymova, O. (2021), "Adequate area of internal control over the write-off of the main budgetary installations for the improvement of the quality of control and efficiency of the revision", *Investytsiyi: praktyka ta dosvid*, vol. 20, pp. 30—36. DOI: 10.32702/2306-6814.2021.20.30

29. Melikhova, T. and Maslennikova, I. (2021), "Improving the accounting, taxation and audit of goods in the implementation of export-import operations for effective tax planning in commercial enterprises", *Efektivna ekonomika*, [Online], vol. 11, available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=9520> (Accessed 10 Nov 2022). DOI: 10.32702/2307-2105-2021.11.1

30. Melikhova, T. and Lukashova, M. A. (2019), "Improvement of the methodology of accounts internal audit with accountable persons for improving the economic security of the enterprise", *Efektivna ekonomika*, [Online], vol. 1, available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6826> (Accessed 6 Nov 2021).

31. Melikhova, T., Chakalova, N. and Kuliek, A. (2019), "Improving the methodology of internal audit of settlements with customers in order to prevent breaches of tender procurement", *Agrosvit*, vol. 4, pp. 32—41. DOI: 10.32702/2306-6792.2019.4.32

32. Melikhova, T. and Sharko, D. (2020), "Improving accounting and auditing of settlements with customers at the enterprise", *Investytsiyi: praktyka ta dosvid*, vol. 21—22, pp. 30—36. DOI: 10.32702/2306-6814.2020.21-22.30

Стаття надійшла до редакції 13.11.2022 р.